

HOGYAN ÉPÍTKEZZÜNK?

Építkezési, családiház-építési, belső-berendezési, partellázi-tanácsadó

A politikai Nagy-Budapest a főváros városfejlesztési programjában

A mesék országából ismert tengeri kigyóhoz hasonlítható az a probléma-szörnyeteg, melyet a közélet Nagy-Budapest néven ismer.

Baj azonban, hogy a közvélemény Nagy-Budapest fogalmával nincs kellően tisztában. A főváros lakossága között, különösen pedig az egyes kerületi érdekkörökben, azok tagjainak felfogása szerint a Nagy-Budapest probléma azt jelenti, hogy a főváros közvetlen környékén lévő városok és községek a fővárosba mint anyavárosba beolvasszatlanak vagy Sipőcz Jénő dr. polgármesternek, mint jogásznak a kifejezése szerint, közjogilag bekebelezetnek. Ennek a műveletnek végrehajtása Budapest számára azt a nagy erkölcsi eredményt biztosítaná, hogy ezután a mintegy másfélmillióra emelkedő lakosság alapján a világvárosok rangsorozatában jelentéktelenül előbbre jutna. Meg kell azonban állapítanunk, hogy az ilyenirányú értelmezésnek, mint kitűzött célnak mértékadó körökben ma már semmi komoly jelentősége nincsen.

A problémának elméleti alapon való tisztázására itt éppen olyan szükség van, mint a gyakorlati szempontok szerinti megállapításokra. Ami az elméleti részt illeti, immár felderített valóság, hogy az igazi és természetszerű városkezelés — egyes kivételektől eltekintve — bizonyos kedvező gazdaság-földrajzi adottságoknak a függvényei. Budapest páratlanul kedvező gazdaság-földrajzi helyzete a legszabotusabb magyarázatát adja fővárosunk keletkezésének és rohamos fejlődésének.

Ezek ellenében, a fővárossal szomszédos városok keletkezésére nézve a magyarázat lényegesen más és semmiesetre se ma kedvező gazdaság-földrajzi helyzet, hanem elsősorban és főképpen a főváros közelsége, ennek mint nagyvárosnak vonzóereje Közrejátszott a véletlen és megindította a folyamatot az a parcellázás, mely nem ismer semmi akadályt vagy előfeltételt és valósággal vadul megy neki minden nehézségnek és azokon magát egyszerűen túleszi. Károlyi István grófnak a múlt századbéli 30-as években véletlenül eszébe jutott, hogy a főváros határához legközelebb fekvő megyeri uradalomnak egyrészt parcelláztatta és ebből keletkezett Ujpest. A mai Pestszenterzsébet helyén volt mocsarak — tehát a legkedvezőlenebb gazdaság-földrajzi adottság telepítés szempontjából — még el sem tűntek, mikor az oly mohón megindított és szintisztára vad-parcellázás után csakhamar utcacsorok keletkeztek és életre kelt a ma legnagyobb megyei város.

A racionális városfejlődés célkitűzései: a kulturális és a gazdasági fellendülés, ellenben a szomszédos városokat menten minden ilyen törekvéstől, csupán egyéni érdekeket szolgáló alkotásokkal, merőben családi házakkal tölték tele. Az ilyen települést mindig egy evolució-nális folyamat irányít, amely általában a nagyvárosok és a körülöttük képződő települések közötti társadalmi kölcsönhatást magyarázzák meg. A nagyvárosok életben véghemenő ilyen társadalmi mozgalom ugyanis az illető nagyváros határvonalain kívül eső helyekre is kihat, amely kihatás eredményeképpen indulnak meg az egyes települések. Ezekből állnak elő azután a községek és ezekből viszont a városok. Budapest körül immár hat, városrá kialakult települést találunk.

Országos Családiház-Belső Takarékpénztárak Szövetsége Békésesaba

Kamatmentes kölcsönökkel folyósít
házipításhoz, házvásárláshoz, ingatlanterhelő kölcsönök megszerzésére. A kölcsönök könnyen teljesíthető és zárt feltelek mellett kerülnek folyósításra és mindössze 6% tökéltérlesztéssel fizetendők vissza. Budapest és környékbeli érdeklődők forduljanak Budapesti Vízkepviseletünkhöz: Budapest VII. Rákóczi út 86. földszint 2.

Döntő befolyással voltak azonban a kitelepülésre azoknak az immár többé nem a fővárosra tartozó építési szabályrendeleteknek az anyavárosával össze sem hasonlíthatóan enyhébb formája és ugyanilyen enyhe kezelése az építérendőri ellenőrzés és felügyeletnek. (Időnként halljuk, hogy ezekben a szomszédos városokban meglepően sok házat építenek engedély nélkül.) Ilyen helyzetviszonyok között az a kispénzű polgár, akit érdekel a főváros közelségéhez kötnie, a maga egyszerű családházat aránytalanul könnyebben és lényegesen kevesebb költséggel építheti meg. Ebben azután még segítségére van a jóval kisebb telek-ár, továbbá a közegészségügyi intézmények (csatornázás, vízvezeték, köztisztaság) mellőzésének lehetőségei.

Igy alakultak ki és az idők során így fejlődtek naggyá a főváros körüli községek és városok. Népeségük növekedésének intenzitása azonban mindig nagyobb volt, mint amely mértékben a községi háztartásaik körül jövedelmek növekedtek, pedig a folytonos lakossággyarapodás magában véve nem teszi egyszerűen gazdagabbá ezeket a közületeket. Már pedig a városterjeszkedés és ezzel szerves kapcsolatban a lakossággyarapodás természetesen hozzá hozza az egészségügyi, kulturális, rendészeti, népjóléti stb. intézmények aránylagos módon és kapcsolatosan való kifejlesztésének szükségességét.

Vajjon most már mit csináljanak az ilyen kedvezőtlen községalakulási viszonyok között azok a kitelepültek? Miként biztosítsák maguknak a szükséges és folytonosan növekedő községi kiadásokkal szemben a megfelelő jövedelmet. Adóalanyok teremtésének lehetősége nem magán az illető városon mulik. Ehhez ugyanis szükséges volna kedvező körülményeknek össze-

találkozása (nagy állami gyár és ipartelepek, közlelemzési nagy telep stb.).

Pestkörnyéki városok szövetsége

Ezek volnának az itt tárgyalt alatt álló, nagy problémára tartozó elméleti megállapítások. Hogy ebbeli okfejtéseink milyen pontossággal egyeztetethők össze közvetlenül az életből szerzett tapasztalatokkal, ezekre nézve idézzük a legilletékesebb szaktekintélynek, Pestkörnyék legalaposabb ismerőjének, Preszly Elemér dr. Pest vármegye főispánjának a napisajtóban tett azokat a nyilatkozatait, melyekben sürgeti a fővárosnak mint anyavárosnak a szomszédos községekkel és városokkal kapcsolatos jogviszonyokra vonatkozó rendezését és amely kérdésben Preszly — szövszerint idézve — a következőképpen érvel: „A fővároskörnyéki községeknek és városoknak rohamos, szinte amerikai méretű abnormis fejlődése a közigazgatást szinte megoldhatatlan feladatok elé állítja. Állandóan emelkedik a tankötelesek száma. Ijesztően szaporodnak a nagy közegészségügyi problémák, a tüdővészelleni védekezés, a gyermekvédelem. A városok ezeket a napról napra mind sürgetőbben megoldásra váró kérdéseket a saját erejükből annál kevésbé képesek megoldani, mert a mai helyzet szerint, a Budapestre járó lakosság legnagyobb része adóját Budapesten fizeti és csak elenyésző hányada jut az adónak a saját városába”.

Öröklakások

Hunyadi János ut. 23. Földsz. van

Vár oldalán
a palotában szobánként
2000 pengő

Igy hangzik Preszly idevonatkozó nyilatkozata, melynek nyomán a bajok kiküszöbölése céljából a következőként véli az orvoslást: „Helyes megoldás csak az lehet, ha a törvényhozás sürgősen megoldja a pestkörnyéki városok és községek egészen speciális szervezetét. Ennek értelmében minden város megtartaná függetlenségét, mely jövő fejlődésének alapja. De a cél érdekében közösen intézendő közlekedési, kulturális közegészségügyi és népjóléti stb. kérdések kezelésére egy közös szerv intézné a fővárossal közös kérdéseket és gondoskodnék a vitás kérdéseknek választóthiborászerű elintézéséről. Ez a közös szerv oldaná meg, törvényhozási felhatalmazás alapján, az adózás, illetve az adórezscedés kérdését. Ezekben az új alakításokban pedig csak városok vennének részt, miert is a szomszédos községeket előbb be kellene olvasztani a legközelebbi városba, vagy pedig megyei várossá kellene azoknak kialakulniuk, miként ez most Szentlőrincnél történik. Ellenben Rákosszentimihály, Cinkota, Sashalom és Mátyásföld községeknél egységes megyei várossá kellene egyesülniük. Így azután kialakulhatna hat-hét város szövetsége, melyek függetlenségük megtartása mellett közös erővel segítenék a nagy problémát megoldáshoz juttatni. Így gondolja el Preszly, ámbár csak nagy vonásokban a főváros és a szomszédos városok közötti jogviszonyok rendezésére szükséges közigazgatási berendezkedésnek módját.

Tömören összefoglalva elmondunk mindent, ami a Nagy-Budapest probléma komplexumának vázlatosan való megértéséhez szükséges és amit szociológusaink is hirdetnek, hogy t. i. a nagyvároskörnyéki települések (agglomerációk) bizonyos kollektív szükségleteket teremtenek meg, melyek azután az illető településekre mint terhek nehezednek és amelyeknek melyik közület által és milyen kulcs szerint való elosztása és viselése stb. kérdések vetették fel a köztudatban immár eléggé ismert Nagy-Budapest problémát, illetőleg ebben a problémának politikai részét.

Pirovits Aladár,
ny. székesfővárosi műszaki főtanácsos

Családi házat

Építhet vagy vehet **4000** kölcsöntől

„TAKARÉKHÁZ”
OTTONT ALAPÍTÓ RT.
Budapest, IV. E.,
Eskü-ut 6. Tel. 89-1-89

Folyósítja a fenti kölcsönöket házipításhoz, házvételre, tanyai bírókók vételére stb.

Hivatalos órák 9-11 ig. 3-6 ig

27 Prospektus ingyen és bérmentve!